

Засновники журналу:
 Подільський державний
 аграрно-технічний університет
 ПВНЗ «Хмельницький економічний
 університет»
 ПП «Інститут економіки, технологій
 і підприємництва»,
 Тернопільська державна
 сільськогосподарська дослідна
 станція Інституту кормів та
 сільського господарства Поділля
 НААН

Головний редактор:
 Стельмашук А.М.,
 д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
 Волощук К.Б.,
 д.е.н., професор

Відповідальний секретар:
 Печенюк А.В., к.е.н., доцент

Редакційна рада:
 Іванишин В.В., д.е.н., проф.
 Кулик С.М.
 Смоленюк Р.П., к.е.н., доцент
 Стельмашук А.М., д.е.н., проф

Редакційна колегія:
 Варченко О.М., д.е.н., проф.
 Губені Ю.Е., д.е.н., проф.
 Дем'яненко М.Я., д.е.н., проф., акад. НААН
 Зінчук Т.О., д.е.н., проф.
 Іванишин В.В., д.е.н., проф.
 Лотоцький І.І., д.е.н., проф.
 Лучик С.Д., д.е.н., проф.
 Мазур Н.А., д.е.н., проф.
 Малік М.Й., д.е.н., проф., акад. НААН
 Місюк М.В., д.е.н., проф.
 Пуцентайло П.Р., д.е.н., проф.
 Рудик В.К., д.е.н., доцент
 Саблук П.Т., д.е.н., проф., акад. НААН
 Ульяновченко О.В., д.е.н., проф., чл.-кор.
 НААН
 Чикуркова А.Д., д.е.н., проф.

Зарубіжні вчені
 Павлов К.В., д.е.н., проф. (Росія)
 Пармакли Д.М., д.е.н., проф. (Молдова)
 Усенко Л.М., д.е.н., проф. (Росія)
 Шмарловська Г.О., д.е.н., проф. (Білорусь)
 Горновіч Мірослав, хаб. д.е.н., проф.
 (Польща)
 Маркс-Бельська Рената, хаб. д.е.н.,
 (Польща)

Наукові редактори:
 Загнітко Л.А., к.е.н., доцент
 Корженівська Н.Л., к.е.н., доцент
 Пастух Ю.А., к.е.н., доцент
 Петрушенко О.О., к.філ.н.
 Сава А.П., к.е.н., с.н.с.
 Сидорук Б.О., к.е.н., с.н.с.

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЖУРНАЛ

1-2'2017(67)

Зміст

<u>Транскордонна конвергенція між Україною та ЄС</u>	
Іващук І.О., Орнат М.Р. ПОЗИЦІОНУВАННЯ КИТАЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ДОСВІД ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ ДЛЯ УКРАЇНИ	5
<u>Економіка та інноваційний розвиток національного господарства</u>	
Семенова В.Г. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	13
Гюльалиев М.Г. ОЦЕНКА ЗАВИСИМОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ОТ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ (СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ АЗЕРБАЙДЖАНА И ГРУЗИИ).....	19
Сава А.П. ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	28
Прунцева Г.О. ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....	35
Ганжа Б.О. ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕФОРМАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	39
<u>Економіка та конкурентоспроможність підприємств</u>	
Федулова Л.І. ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ.....	45
Рудич О.О., Герасименко І.О., Ткаченко К.В. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	53
Личук Л.І. СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	59
Бурбело Н.О. ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	65
<u>Економічна політика регіонального розвитку і місцеве самоврядування</u>	
Алексєєва Т.І., Лиманюк Ю.С., Щигольєва А.В. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ.....	71
Калюжна Ю.В., Стащук В.П. ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	78
<u>Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища</u>	
Печенюк А.П. ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ	84

<p>Редактор: Довгань О.М.</p> <p>Рекомендовано до друку Вченою Радою Подільського державного аграрно-технічного університету, протокол № 7 від 02.03.2017 р.</p> <p>Виходить щомісячно</p> <p>Реєстраційне посвідчення Серія KB № 11715-586P від 08.08.2006 р.</p> <p>Перереєстровано: Реєстраційне посвідчення Серія KB № 19945-9745ПР від 28.05.2013 р.</p> <p><i>Затверджено: Постановою Президії ВАК України від 14 червня 2007 р. №1-05/6 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i></p> <p><i>Постановою Президії ВАК України від 10 березня 2010 р. № 1-05/2 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i></p> <p><i>Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 № 747 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i></p> <p>ISSN 2309-1533 ISSN 2310-4864 (ел. вар.)</p> <p>Журнал «Інноваційна економіка» в наукометричних базах: РИНЦ – http://elibrary.ru/title_about.asp?id=50859 INDEX COPERNICUS – http://journals.indexcopernicus.com/+,p12420,3.html</p> <p>Підписано до друку 06.03.2017 р.</p> <p>Формат 70x108/16 Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк арк. 18.3</p> <p>Тираж 300 прим.</p> <p>Віддруковано з готових діапозитивів в СМП «ТАЙП» вул. Чернівецька, 44 б, м. Тернопіль, 46000</p> <p>Автори статей несуть відповідальність за достовірність наведеної інформації (точність наведених у статті даних, цитат, статистичних матеріалів тощо) та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб. Висловлені авторами думки можуть не співпадати з точкою зору редакції. Передрук дозволяється лише зі згоди автора.</p>	<p><u>Демографія, зайнятість населення і соціально – економічна політика</u></p>	
	Шахно А.Ю., Андрух Л.С. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ.....	88
	Руденко О.М. ІНСТРУМЕНТАРІЙ МОНІТОРИНГУ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	95
	Плекан У.М. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ ПІДПРИЄМСТВАМИ ПРИЛАДОБУДУВАННЯ.....	103
	<p><u>Маркетинг і ринкові відносини</u></p>	
	Арестенко В.В., Арестенко Т.В., Арестенко В.В. ПЕРСПЕКТИВНИ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СИСТЕМІ SOCIAL MEDIA MARKETING.....	109
	Грінченко Р.В. СКЛАД УЧАСНИКІВ РИНКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	114
	Куліш Т.В. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗБУТУ МОЛОКА.....	120
	<p><u>Фінансово-кредитна і грошова політика</u></p>	
	Спринчук Н.А. ІНВЕСТИЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ПРИ ПАСОВИЩНІЙ ТА БЕЗПАСОВИЩНІЙ СИСТЕМАХ УТРИМАННЯ ВРХ	126
	Ясіновська І.Ф., Смаль Н.В. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	133
	Пирогов Д.А. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ.....	137
	Мосієвич О.О. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ КОМПАНІЙ НА РАННІХ ЕТАПАХ ЇХ РОЗВИТКУ.....	142
	<p><u>Статистика, облік, аналіз та аудит</u></p>	
	Баланюк І.Ф., Сас Л.С., Шеленко Д.І. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	147
	Плахтій Т.Ф. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	152
	Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ У МОЛОЧНІЙ ГАЛУЗІ: ОБЛІК ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	160
	Юрченко Т.В. ЕМФІТЕВЗИС: ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	169
	<p><u>Інформаційні технології та економічна безпека</u></p>	
	Якимова Л.П. ДІАГНОСТИКА ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....	173
	Орлик О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»....	179
	РЕФЕРАТИ.....	184
	АВТОРИ НОМЕРА.....	222

УДК 631.145:338.432

Грінченко Р.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри економіки підприємства
Одеський національний економічний університет

СКЛАД УЧАСНИКІВ РИНКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Hrinchenko R.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., assistant professor
at the department of enterprise economy
Odessa National Economic University

PARTICIPANTS IN THE AGRO INDUSTRIAL PRODUCTS MARKET

Постановка проблеми. Сучасні динамічні умови господарювання вимагають високоефективної діяльності суб'єктів на будь-якому ринку. Проте діяльність на ринку агропромислової продукції супроводжується високим рівнем конкуренції та невизначеності у зв'язку із залежністю агропромислового бізнесу від природних умов.

Україна – за природним та історичними умовами має всі передумови до формування конкурентного середовища в агропромисловому бізнесі та створення конкурентоздатної агропромислової продукції, що зможе конкурувати на світових ринках. Проте до проблем розвитку ринку агропромислової продукції необхідно підходити, застосовуючи системний підхід, враховуючи особливості діяльності всіх суб'єктів, які на ньому функціонують. У зв'язку із великою кількістю учасників на ринку агропромислової продукції та їх неоднорідністю виникає необхідність детального дослідження та виявлення основних груп учасників з притаманними їм особливостями діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням розвитку ринку агропромислової продукції приділяли увагу багато вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: В. Андрійчук, Т. Дудар, В. Збарський, М. Єрмізіна, О. Калюжна, В. Кудлай, Т. Лозинська, В. Месель–Веселяк, М. Місевич, Г. Пасемко, П. Саблук, М. Трещов та інші. Проте висока динамічність та неоднозначність процесів, що відбуваються в агропромисловому бізнесі висувають необхідність у більш поглибленому дослідженні складу учасників ринку агропромислової продукції, у виявленні особливостей їх взаємозв'язків між собою.

У зв'язку із високою важливістю даного питання для розвитку ринку агропромислової продукції в Україні воно потребує подальшого розгляду та доповнення.

Питання, що досліджується, характеризується недостатньо комплексним науковим опрацюванням. Дослідження, що проводяться не мають системного характеру, а розглядають лише окремі суб'єкти ринку агропромислової продукції в Україні. Вирішення окресленого питання потребує комплексного підходу, який повинен базуватись на досконалому аналізі основних суб'єктів ринку агропромислової продукції з метою подальшого прогнозування їх діяльності для розвитку агропромислового бізнесу країни.

Постановка завдання. Метою даної статті виступає обґрунтування теоретичних засад основних учасників ринку агропромислової продукції, що відображають особливості їх взаємодіяльності в агропромисловому бізнесі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження основних учасників ринку агропромислової продукції розпочнемо із визначення суті самого агропромислового бізнесу та його структури.

У сучасній науковій літературі до характеристики агропромислового бізнесу застосовується декілька термінів: агропромисловий комплекс, агропромисловий бізнес та агропромисловий сектор, агропромислова галузь та агропромислова сфера. Тобто в Україні не існує єдиного законодавчо закріпленого поняття відносно діяльності на ринку агропромислової продукції.

Існує декілька підходів до визначення сутності агропромислового комплексу. Згідно із одним із найбільш розповсюджених електронних ресурсів: «АПК – складова частина економіки, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її сільськогосподарську переробку, матеріально-технічне обслуговування села» [1]. Проте у даному визначенні не враховуються ті сектори, які потрібні агропромисловому виробництву для збереження, транспортування сировини та продукції, та ті, які забезпечують засобами виробництва переробників сільськогосподарської продукції. Тому вважаємо дане визначення недостатньо повним.

Згідно із тлумаченням в економічному словнику О.М. Азріліяна: «АПК – це сукупність галузей народного господарства, пов'язаних між собою економічними відносинами з приводу виробництва,

розподілу, обміну, переробки і споживання сільськогосподарської продукції» [2, с. 458]. Зазначене визначення підходить до тлумачення поняття ринок агропромислової продукції, проте агропромисловий комплекс повинен включати в себе ланки взаємозв'язків держави та приватних виробників, які не відображаються у даному визначенні.

В.І. Курило вважає, що: «АПК – сукупність галузей, що забезпечують, виробництво, переробку, зберігання і доведення до масового споживача продукції, виготовленої із сільськогосподарської сировини». Дане визначення акцентує увагу на етапах процесу доведення сільськогосподарської продукції до споживачів [3, с. 88].

Тобто єдиного визначення агропромислового комплексу у сучасній економічній науці не існує. У західних країнах взагалі відсутнє поняття агропромисловий комплекс, застосовуються інші поняття: агропромисловий бізнес, сфера та сектор. Даний вибір зумовлюється неможливістю об'єднання у однорідний комплекс суб'єктів із різними формами власності (такими, як держава та приватні агропромислові підприємства).

У подальших наших дослідженнях буде застосовано поняття агропромисловий бізнес, під яким розуміється – сукупність взаємозв'язків між суб'єктами господарювання (виробниками сільськогосподарської продукції, підприємствами, що забезпечують їх потреби та потреби переробників, та інфраструктура агропромислового ринку) з приводу виробництва, розподілу, обміну та продажу агропромислової продукції з метою одержання прибутку або іншого ефекту.

На основі узагальнення теоретичних напрацювань щодо агропромислового бізнесу, можна представити основних учасників ринку агропромисловою продукції за допомогою наведеної на рис. 1 схеми.

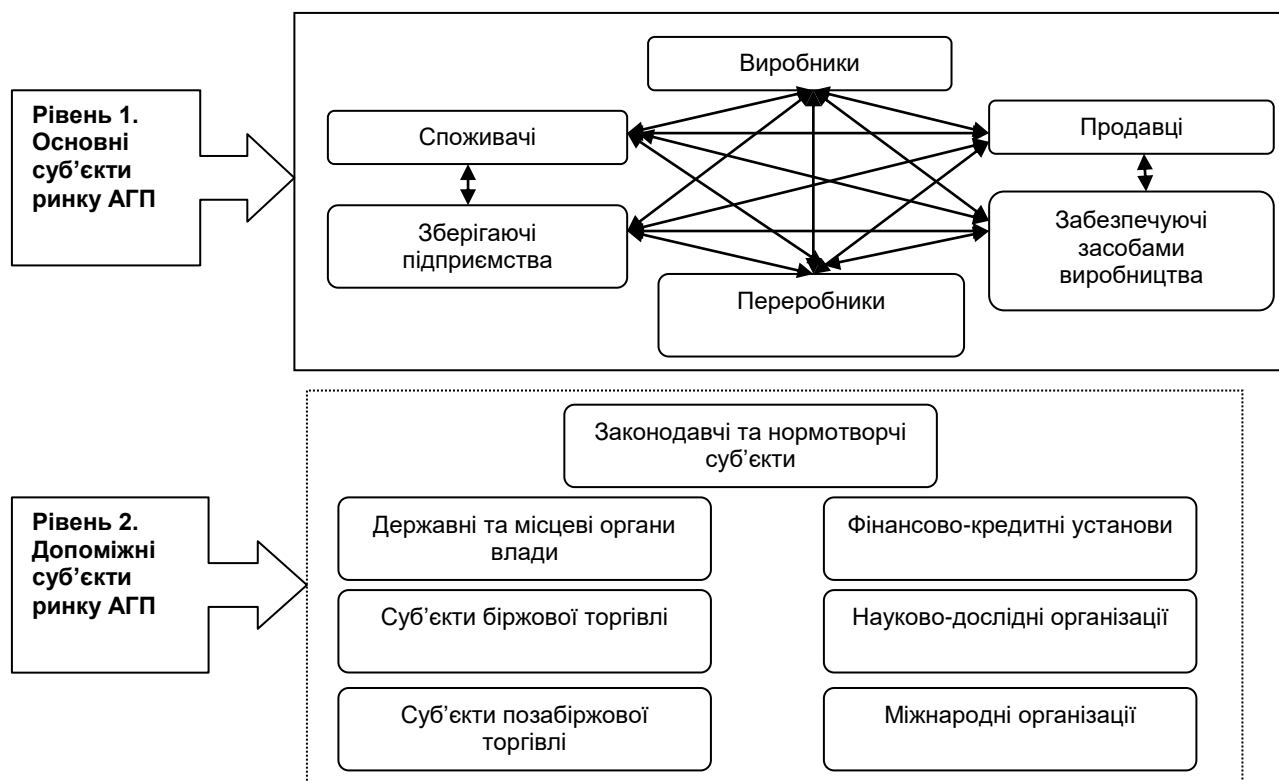

Рис. 1. Схема учасників ринку агропромислової продукції (АГП)

Джерело: сформовано автором

Таким чином, пропонується суб'єктів ринку агропромислової продукції розподілити на два рівні: на першому рівні – основні суб'єкти ринку, на другому рівні – всі допоміжні суб'єкти ринку агропромислової продукції, які безпосередньо не приймають участі у виробництві, зберіганні, переробці агропромислової продукції, проте є необхідними для регулювання діяльності на даному ринку та просуванні агропромислової продукції до споживачів.

Ієрархічний склад агропромислового бізнесу за етапами переробки сільськогосподарської сировини, сформований на основі узагальнення теоретичних напрацювань у даному напрямку, представлений на рис. 2.

Враховуючи надзвичайне значення кожної із складових агропромислового бізнесу для населення країни, необхідно розглядати диференціацію його учасників в Україні більш детально за наведеними ланками.

1. Сільськогосподарське виробництво.

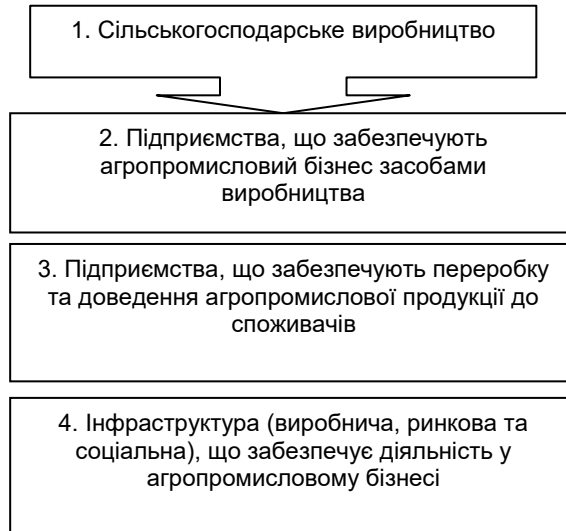

Рис. 2. Ієрархічний склад агропромислового бізнесу

Джерело: сформовано автором

Першочергове значення для розвитку агропромислового бізнесу має сільське господарство. Однією із складових та базових ланок ринку агропромислової продукції виступає ринок сільськогосподарської продукції. Даний ринок є забезпечуючим для потреб агропромислових підприємств та безпосередньо ресурсним джерелом продуктів харчування для населення країни.

У сучасній науковій літературі існує кілька підходів до трактування поняття ринок сільськогосподарської продукції. Основні з них представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Теоретичні підходи до трактування поняття «ринок сільськогосподарської продукції»

Трактування	Автор
Сукупність економічних відносин з приводу організації та купівлі–продажу сільськогосподарської продукції	В.О. Рибалкін, В.Г. Бодров
Система економічних відносин, яка формується за участю різних інституцій, забезпечує та регулює виробництво продукції аграрного сектора економіки та рух товару до споживача у сфері обміну	А.О. Павленчик
Ефективний механізм задоволення потреб товаровиробників і запитів споживачів, найважливішою властивістю якого є те, що він виступає чутливим регулятором і координатором системи комерційних зусиль суб'єктів ринку, спрямованих на виробництво і реалізацію конкурентоспроможних агропродовольчих товарів для забезпечення продовольчої безпеки і формування експортного потенціалу держави	Т.Г. Дудар, В.Т. Дудар

Джерело: сформовано автором на основі [4, с. 366; 5, с. 5; 6, с. 22]

Таким чином, з наведених в табл. 1 визначень ринку сільськогосподарської продукції можна зробити висновки щодо неоднозначності тлумачення даного ринку з боку сучасних науковців. В наших подальших дослідженнях будемо використовувати загальне спрощене трактування поняття «ринок сільськогосподарської продукції» як – системи взаємозв'язків між суб'єктами господарювання з приводу виробництва, продажу, обміну та розподілу сільськогосподарської продукції.

Аналізуючи ринок сільськогосподарської продукції, слід звернути увагу на існуючі його класифікації. У сучасній науковій літературі існує декілька підходів до класифікації ринку сільськогосподарської продукції: від спрощеного поділу її на продукцію рослинництва та тваринництва, до багаторівневих детальних класифікацій. Чітку та функціональну класифікацію запропонувала у своїй роботі Клімова І.О. [7, с. 141]. Вона пропонує ринок сільськогосподарської продукції розподілити на три рівні.

На першому рівні ринки сільськогосподарської продукції класифікуються за походженням, на другому – за галузевою ознакою:

1. Ринок продукції тваринництва:
 - ринок м'яса, м'ясопродуктів та супутньої продукції;
 - ринок яєць;
 - ринок молочного скотарства та виробництва молока;
 - ринок продукції бджільництва;

- ринок риби та рибопродуктів.
- 2. Ринок продукції рослинництва:
 - ринок зернових та зернобобових культур;
 - ринок технічних культур;
 - ринок картоплі та овочів;
 - ринок кормових культур.
- 3. Ринок відходів:

- Ринок сільськогосподарських відходів.

У свою чергу ринки другого рівня розподіляються всередині своєї групи на ринки третього рівня з урахуванням галузевої приналежності та специфіки продукції. Цікавою, наприклад, виступає класифікація ринків сільськогосподарських відходів [7, с. 142]:

- ринок органічних добрив;
- ринок біологічного палива та енергії;
- ринок мінеральних добрив.

Останніми роками високими темпами розвивається ринок біологічного палива та енергії у зв'язку із високою потребою населення та підприємств країни в енергетичних ресурсах, та обмеженістю і високою вартістю традиційних енергетичних ресурсів на території України.

На нашу думку, наведена класифікація відповідає сутності та особливостям ринку сільськогосподарської продукції і враховує сучасні тенденції розвитку світової науки у бік збереження та захисту навколишнього середовища.

Споживачами сільськогосподарської продукції можуть бути:

- підприємства, що купують сільськогосподарську продукцію для подальшої її переробки або для перепродажу;
- підприємства й населення, що купують дану продукцію для задоволення власних потреб.

Мета придбання сільськогосподарської продукції у всіх зазначених суб'єктів різна, тому детермінанти, що впливають на їх попит також неоднакові. Однією із основних проблем ринку сільськогосподарської продукції в Україні виступає відсутність прозорості у просування продукції сільськогосподарських виробників до кінцевих споживачів.

З точки зору характеристики самого попиту на ринку сільськогосподарської продукції слід зазначити, що він носить сезонний характер (простежується залежність від природних умов виробництва сільськогосподарської продукції) із непостійними обсягами. Однією із характеристик попиту на ринку сільськогосподарської продукції виступає нееластичність попиту на окремі види сільськогосподарської продукції. Унікальність окремих видів сільськогосподарської продукції створює надзвичайно високий попит на них, зумовлюючи встановлення монополістичних цін з боку виробників такої унікальної продукції.

Відносно конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції слід зауважити, що рівень конкуренції на даному ринку достатньо низький в Україні. На території України переважає кілька підприємств, що контролюють більшу частину ринку сільськогосподарської продукції. Тенденції розвитку ринку сільськогосподарської продукції в Україні свідчать про неефективне його функціонування, простежується дисбаланс між попитом та пропозицією, відсутня політика ефективного ціноутворення.

Можна виділити основні перепони для розвитку ринку сільськогосподарської продукції в Україні:

- наявність державної монополії на землю;
- присутність механізмів недобросовісної конкуренції;
- застаріла матеріально-технічна база;
- відсутність достатніх обсягів інвестиційних ресурсів;
- низько кваліфікований персонал;
- низький рівень розвитку інфраструктури ринку;
- низька якість державного регулювання даного ринку.

Наведений перелік перепон для розвитку ринку сільськогосподарської продукції не є повним, проте підкреслені основні перепони, на які необхідно звертати увагу при формуванні державної політики регулювання ринку сільськогосподарської продукції.

2. Підприємства, що забезпечують агропромисловий бізнес засобами виробництва.

Основні сектори, що забезпечують агропромисловий бізнес засобами виробництва представлені на рис. 3.

Усі вищеперераховані сектори є залежними від результатів діяльності сільськогосподарських виробників. У кожного із зазначених секторів існують свої особливості розвитку та перепони. Більш детально характеристика кожного із даних секторів в Україні представлена в статті [8], де розглядаються окремо особливості розвитку кожного з них.

3. Підприємства, що забезпечують переробку та доведення агропромислової продукції до споживачів.

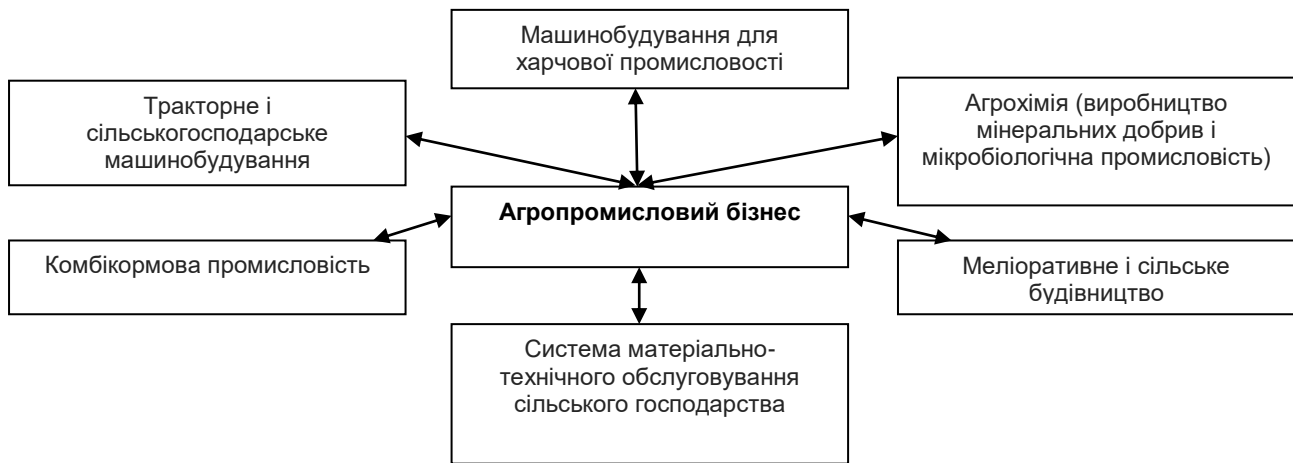

Рис. 3. Сектори, що забезпечують агропромисловий бізнес засобами виробництва

Джерело: сформовано автором

Перш ніж перейти до аналізу суб'єктів, які забезпечують переробку та доведення агропромислової продукції до споживачів, з'ясуємо, що розуміється під переробним та зберігаючим підприємством на законодавчому рівні в Україні. Відповідно до «Методологічних положень з організації державних статистичних спостережень щодо надходження сільськогосподарської продукції на переробні підприємства» [9]:

Переробне підприємство – юридична особа, її відокремлений підрозділ, які мають власні переробні потужності або їх орендують та здійснюють перероблення певних видів придбаної (закупленої, давальницької сировини) або власно виробленої сільськогосподарської продукції.

Зберігаюче підприємство – юридична особа, її відокремлений підрозділ, які мають власні потужності або їх орендують для зберігання певних видів сільськогосподарської продукції.

Схематично структуру підприємств, що забезпечують переробку та доведення агропромислової продукції до споживачів можна представити на рис. 4.

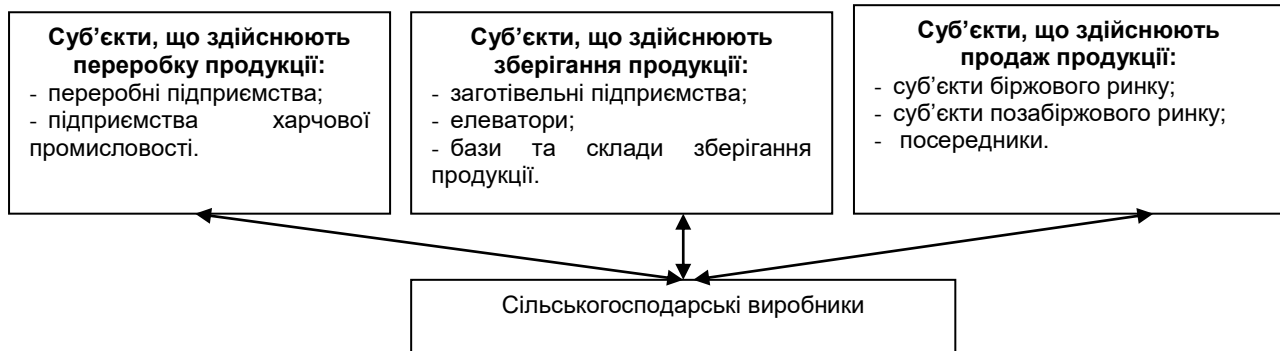

Рис. 4. Склад суб'єктів, що забезпечують переробку, зберігання та продаж продукції сільськогосподарських виробників

Джерело: сформовано автором

Можна виділити три основні групи підприємств, що забезпечують зберігання, переробку та продаж агропромислової продукції. Усі зазначені групи підприємств характеризуються власними особливостями організації діяльності та тенденціями в управлінні.

4. Інфраструктура (виробнича, ринкова та соціальна), що забезпечує діяльність у агропромисловому бізнесі.

Розвинена інфраструктура є необхідною умовою для розвитку бізнесу. Особливої актуальності набуває розвиток інфраструктури аграрного бізнесу в Україні. Інфраструктура агропромислового ринку забезпечує нормальне функціонування агропромислових підприємств. Проте може впливати як позитивно, так і негативно на всіх етапах діяльності агропромислового підприємства: від виробництва до продажу продукції. Інфраструктура агропромислового ринку складається із виробничої, ринкової та соціальної.

О.О. Гуменюк [10, с. 57] пропонує виробничу інфраструктуру агропромислового комплексу розділити на наступні блоки:

– інфраструктура комплексу в цілому – дорожньо–транспортна система, зв'язок, служби електрифікації, матеріально-технічне забезпечення, наукове обслуговування;

– інфраструктура сільського господарства – ремонт і технічне обслуговування, агрохімічне обслуговування, меліорація, рекультивация, захист рослин, ветеринарне обслуговування, система заготівель, складське, тарне і холодильне господарство і т.і.

Щодо ринкової інфраструктури агропромислового ринку, то слід виділити дві основні її складові:

- фінансово-кредитна інфраструктура (комерційні банки та інші кредитні установи, фондові та валютні біржі і страхові компанії та інші);

- інформаційна інфраструктура (консалтингові, інформаційно-аналітичні компанії, маркетингові центри та інші).

Особливого значення для розвитку агропромислового бізнесу набуває соціальна інфраструктура, розвиток якої є однією із найважливіших проблем в Україні. Без забезпечення гідних умов для життєдіяльності сільських жителів, які безпосередньо зайняті на виробництві сільськогосподарської продукції та робітників, які зайняті на зберіганнях, переробних та підприємствах з продажу агропромислової продукції неможливо досягти показників ефективності діяльності в агропромисловому бізнесі.

Висновки з проведеного дослідження. Проаналізувавши склад учасників ринку агропромислової продукції, можна зробити наступні висновки. Ринок агропромислової продукції належить до тих ринків, на яких функціонує надзвичайно велика кількість неоднорідних за своїм складом учасників. Даний факт пов'язаний із особливостями виготовлення агропромислової продукції та впливає на кінцеві результати діяльності підприємств агропромислового бізнесу, утворюючи складну систему взаємозв'язків усіх учасників ринку. Проте існує необхідність комплексного врахування всіх суб'єктів агропромислового ринку (що надає інформаційні переваги) для досягнення конкурентних переваг вітчизняними агропромисловими підприємствами.

Проведене дослідження надає можливості сфокусуватися на окремих учасниках ринку агропромислової продукції для виявлення їх специфічних ознак та каналів впливу на інших учасників ринку з метою підвищення ефективності діяльності агропромислових підприємств та розвитку агропромислового бізнесу в країні.

Література

1. Агропромисловий комплекс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BF%D1>
2. Экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики. – 2007. – 1152 с.
3. Курило В.І. Про зміст та співвідношення деяких аграрних дефініцій / В.І. Курило // Економіка АПК. – № 2. – 2014. – С. 87–92.
4. Політична економія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.О. Рибалкіна, В.Г. Бодрова. – К. : Академвидав, 2004. – 627 с.
5. Павленчик А.О. Формування та функціонування ринку сільськогосподарської продукції: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04. – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / А.О. Павленчик. – Львів. – 2008. – 20 с.
6. Дудар Т.Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи : монографія / Т.Г. Дудар, В.Т. Дудар – Тернопіль: Економічна думка. – 2009. – 246 с.
7. Клімова І.О. Ринок сільськогосподарської продукції: особливості розвитку та проблемні питання формування інфраструктури / І.О. Клімова // Прикладна статистика: проблеми теорії та практики. – 2011. – № 8. – С. 138–147.
8. Грінченко Р.В. Розвиток підприємств сфери забезпечення потреб агропромислового комплексу України / Р.В. Грінченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв: МНУ. – 2015. – № 7. – С. 326–330.
9. Методологічні положення з організації державних статистичних спостережень щодо надходження сільськогосподарської продукції на переробні підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/7/metod.htm
10. Гуменюк О.О. Інфраструктурне забезпечення функціонування агропромислового ринку / О.О. Гуменюк // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С. 56–61.

References

1. *Ahropromyslovyyi kompleks* [Agroindustrial complex] (n.d.), available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BF%D1> (access date January 10, 2017).

2. Azriliyan, A.N. (ed.) (2007), *Ekonomicheskii slovar* [Economic dictionary], Institut novoy ekonomiki, Moscow, Russia.
3. Kurylo, V.I. (2014), "The content and value of some agricultural definitions", *Ekonomika APK*, no. 3, pp. 87–92.
4. Rybalkina, V.O. and Bodrova, V.H. (eds.) (2004), *Politychna ekonomii* [Political economy], tutorial Akademvydav, Kyiv, Ukraine.
5. Pavlenchuk, A.O. (2008), "The formation and functioning of agricultural markets", Thesis abstract for Cand. Sc. (Econ.), 08.00.04, Lviv, Ukraine.
6. Dudar, T.H. and Dudar, V.T. (2009), *Formuvannia rynku konkurentospromozhnoi ahroprodovolchoi produktsii: teoriia, metodyka, perspektyvy* [Formation of the market of competitive agri-food products: theory, methods, prospects], Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine.
7. Klimova, I.O. (2011), "Market of agricultural products, features of the development and formation of infrastructure issues", *Prykladna statystyka: problemy teorii ta praktyky*, no. 8, pp. 138–147.
8. Hrinchenko, R.V. (2015), "The development of enterprises who providing the needs of Ukrainian AIC", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 7, pp. 326–330.
9. "Methodological provisions of state statistical observations on receipt of agricultural products processing enterprises", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/7/metod.htm (access date January 10, 2017).
10. Humeniuk, O.O. (2013), "Infrastructure software for the agricultural market", *Innovative economy*, no. 3, pp. 56–61.

Рецензент: д-р екон. наук, професор Одеського національного економічного університету О.Г. Янковий

УДК 658.8.07

Куліш Т.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри маркетингу
Таврійський державний агротехнологічний університет

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗБУТУ МОЛОКА

Kulish T.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., assistant professor
at the department of marketing
Tavria State Agrotechnological University

OPTIMAL RESEARCH METHODOLOGY OF MILK SALES

Постановка проблеми. В умовах ринкових відносин особливе місце займає система збуту сільськогосподарської продукції у діяльності агропромислового комплексу. Особливо проблемним питанням є організація збуту молока, що виробляється в сільськогосподарських підприємствах, так як в більшості випадків ця діяльність є збитковою для підприємств [2]. Рішенням даної проблеми є переорієнтація підприємств на засади маркетингу, що дозволить формувати раціональні виробничі програми, оперативно реагувати на ринкову ситуацію та зміцнювати конкурентні позиції на ринку [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних дослідників проблематику розв'язання теоретичних і практичних аспектів, пов'язаних з формуванням ринкових відносин в молокопродуктовому підкомплексі і розвитку каналів збуту молока та молокопродукції досліджували: В.Г. Андрійчук [1], П.С. Березівський, С.В. Васильчак, Л.А. Євчук, М.Н. Ільчук [2], Ю.О. Кернасюк [3], О.В. Лакішик [4], Д.Г. Легеза [5], А. М. Лисенко [6], М.К. Пархомець [7], П.Т. Саблук, О.М. Шпичак, О.В. Шубравська [8] та інші. Однак, питання щодо методики дослідження та визначення оптимальної системи збуту для аграрних підприємств залишаються відкритими та потребують подальшого розв'язання.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка та пошук оптимальних шляхів організації збуту молока на підприємстві з використанням методу ієрархій.